

Nr 336.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående bidrag till folkskollärarnas pensionering; given Stockholms slott den 22 mars 1918.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

dels öka det under riksstatens tionde huvudtitel uppförda anslaget »Bidrag till folkskollärarnas pensionering» från dess nuvarande belopp, 681,892 kronor, med 1,578,108 kronor till 2,260,000 kronor;

dels och under samma huvudtitel under rubrik »Pensionsavgifter till folkskollärarnas pensionsinrättning» uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 2,103,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Värner Rydén.

Utdrag av protokollet öfver ekklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 mars 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Bidrag till
folkskol-
lärares
pensionering.

Departementschefen, statsrådet Rydén anförde härefter:
Jag har förut denna dag framlagt förslag angående löne-
reglering för, bland andra lärarkårer, jämväl lärarpersonalen vid folkskolorna. En löne-
reglering för den ordinarie folkskollärarkåren medför uppenbarligen vissa
ändringar i avseende å pensionsförhållandena. I pensionshänseende nära
likställda med denna kår äro även vissa andra lärarkårer, nämligen övnings-
skollärarna vid folkskoleseminarierna, lärarna och lärarinnorna vid landstings-
seminarierna samt lärarna vid de högre folkskolorna och de kommunala
mellanskolorna; jämväl för dessas vidkommande har jag förordat en löne-
reglering, vilken följaktligen kommer att föranleda ändringar även beträf-
fande deras pensionsförhållanden.

Samtliga nu berörda lärarkårer äro delaktiga i folkskollärarnas pensionsinrättning.

Jag tillåter mig till en början att med några ord erinra om uppkomsten av och grunderna för nämnda pensionsinrättning m. m.

I enlighet med en av Kungl. Maj:t avlåten proposition godkände riksdagen åren 1865—1866 grunderna för en inrättning till pensionering av rikets folkskollärare samt medgav i sammanhang därmed, att såväl en i riksgäldskontoret inestående, för dessa lärares pensionering avsedd fond å 101,940 rdr jämte 78,060 rdr av den slutliga besparing, vilken uppkommit å de till folkundervisningens befrämjande för åren 1861—1863 beviljade anslag, som även de till understöd för pensionsinrättningar för folkskollärare i Linköpings och Härnösands stift anslagna medel, under förutsättning att delägarna i nämnda särskilda pensionsanstalter till fördel för den allmänna pensionsinrättningen avstode dessa medel, finge användas för folkskollärarnas pensionering enligt de antagna grunderna. För pensioneringens upprätthållande anvisades därjämte ett årligt anslag på ordinarie stat av 30,000 rdr.

*Nu gällande
bestämmelser.*

Av Kungl. Maj:t utfärdades den 30 november 1866 förordning och reglemente angående folkskollärarnas pensionsinrättning att träda i verkställighet den 1 januari 1867. Genom sedermera utfärdade kungörelser har detta reglemente i olika delar underkastats förändringar.

Förbindelse till delaktighet i pensionsinrättningen åligger för var och en av dess lärartjänster vid *högre folkskola* varje skolområde i riket, där sådan skola underhålles, så ock varje skoldistrikt för dess ordinarie lärartjänster vid *egentlig folkskola*.

Delaktighetsbeloppet skall för varje tjänst motsvara det *högsta lönebelopp*, varav den lärare, som innehar tjänsten, på grund av tjänstålder enligt gällande författning äger att komma i åtnjutande.

Pensionsinrättningens ekonomiska underlag utgöres av:

det av statsmedel anvisade *grundkapitalet*;

de *avgifter*, som skola erläggas av skolområden och skoldistrikt ävensom tjänst innehavare och i vissa fall av staten; samt för ändamålet beviljat *årligt statsanslag*.

Den årsavgift, som skall erläggas av skolområden och skoldistrikt, utgår med 5 procent av tjänstens delaktighetsbelopp; tjänst innehavarens årsavgift utgår med $2\frac{1}{2}$ procent av samma delaktighetsbelopp.

För de extra årsavgifter, som i vissa fall skola till pensionsinrättningen erläggas, svarar i allmänhet staten.

Det årliga anslag, som utgår av statsmedel, var ursprungligen 30,000

kronor, har sedermera tid efter annan undergått förhöjning till följd av dels höjningar av delaktighetsbeloppen, dels nedsättning av pensionsåldern, dels ock medgivande av rätt till delaktighet i pensionsinrättningen för nya grupper av tjänstinnehavare. Statsanslaget är i 1918 års riksstat uppfört med 681,892 kronor.

De nya grupper, till vilka delaktighet blivit utsträckt, äro:

lärare och lärarinnor vid *folkskoleseminariernas övningsskolor* från och med år 1878 jämlikt kungl. brev den 31 december 1877;

lärare och lärarinnor vid av *landsting inrättade småskoleseminarier* från och med år 1884 jämlikt kungl. kungörelsen den 9 augusti 1884;

tjänstemän och vaktmästare vid folkskollärarnas pensionsinrättning från och med år 1889 jämlikt kungl. brev den 21 juni 1889;

lärare vid *småskoleseminarierna i Haparanda och Murjek* från och med år 1898 jämlikt kungl. brev den 1 juli 1897;

lärare och lärarinnor vid *privata småskoleseminarier* från och med år 1910 jämlikt kungl. kungörelsen den 11 juni 1909;

den ordinarie ämnesläroverpersonalen vid *kommunala mellanskolor* från och med den 1 januari 1912 jämlikt kungl. kungörelsen den 8 december 1911; samt

lärare och lärarinnor vid *Lappmarks eklestikverks skolor*, vid *vissa enskilda skolor* och *barnhem* ävensom vid av landsting eller städer inrättade *skyddshem*, allt enligt särskilda, tid efter annan meddelade föreskrifter.

Pensionsinrättningens samtliga tillgångar och inkomster sammanföras i en enda fond, pensionsfonden, från vilken pensionerings- och andra utgifter för pensionsinrättningen bestridas.

Pension utgår som sådan hel eller avkortad.

Hel pension utgör 75 procent av delaktighetsbeloppet för tjänsten i fråga och tillkommer *dels* den, som uppnått 55 års ålder och räknar 30 tjänstår, därav minst 20 ordinarie, *dels ock* den, som genom obotlig sjukdom blivit urständssatt att vidare sköta sin tjänst, därest levnads- och tjänståren sammanräknade utgöra 85 och de ordinarie tjänståren uppgå till minst 10.

Avkortad pension tillkommer *dels* den, som av nyss nämnd anledning blivit för framtiden otjänstbar och icke kan erhålla hel pension men räknar minst 10 ordinarie tjänstår, *dels* obotligt sinnessjuk folkskollärare, änskönt han icke räknar 10 ordinarie tjänstår, *dels ock* den, som fyllt 50 levnadsår och tjänstgjort minst 25 år, därav minst 20 såsom ordinarie folkskollärare.

Den avkortade pensionens belopp utgår i första och andra fallen med hel pension, minskad med en procent för varje år, som brister i an-

talet 85 sammanräknade levnads- och tjänstår, och i sista fallet efter antalet levnads- och tjänstår med lägst 63 procent av hel pension och högst 91 procent av sådan pension.

Därest pension skulle bliva tillagd folkskollärare, innan skoldistriktet för den lön, efter vilken delaktighet i pensionsinrättningen med avseende å hans tjänst innehaves, erlagt så många årsavgifter, som motsvara de ordinarie tjänstår, skolläraren för erhållande av pension måste äga, skall av statsmedel erläggas beloppet av de bristande årens avgifter, dock efter avräkning av det belopp, som för en lägre lön under högst lika många år möjligen kan vara erlagt. Till bestridande av dessa avgifter är i 1918 års riksstat uppfört ett belopp av 114,000 kronor. Av detta belopp har för år 1917 utbetalts 104,604 kronor 13 öre.

I sitt den 31 oktober 1914 avgivna betänkande har lärarlönenämnden framlagt förslag till lönereglering för lärarpersonalen vid folkskolor. I samma betänkande har nämnden även yttrat sig i fråga om folkskollärarkårens pensionsförhållanden och i detta hänseende framlagt förslag till nytt reglemente för folkskollärarnas pensionsinrättning.

Lärarlöne-
nämnden..

Nämndens förslag i senast berörda avseende innebär till sina huvudpunkter i korthet följande:

Nämnden anser, att en bestämd levnadsålder bör fastställas, vid vilken lärare är skyldig att avgå, oberoende av det antal tjänstår, han då intjänat, samt föreslår denna till 60 år.

Den nuvarande bestämmelsen om rätt för vederbörande skolstyrelse att låta med pensionsberättigad lärares avsked anstå, därest och så länge hans fortsatta tjänstgöring anses gagnelig för skolan, anser nämnden böra bibehållas, men finner, att en övre åldersgräns av 67 år bör fastställas, utöver vilken en folkskollärare icke må tillåtas stå kvar i tjänst.

Skyldighet att avgå skulle vidare enligt nämndens förslag åligga lärare, som icke uppnått den för skyldighet att avgå från tjänsten stadgade lednadsålder, där han, efter att under fem på varandra följande år i följd av sjukdom, vanförhet eller lyte varit ur stånd att tjänstgöra, finnes vara för framtiden till tjänstgöring oförmögen.

Rätt att vid avgång erhålla pension skulle tillkomma

1) lärare, som uppnått den för skyldighet att avgå från tjänsten stadgade levnadsålder, under förutsättning att han vid uppnåendet av denna ålder räknar minst 10 tjänstår;

2) lärare, som uppnått minst 55 levnadsår och minst 25 tjänstår; samt

3) lärare, som entledigas på grund av invaliditet i anslutning till vad nyss anförts, oavsett levnads- och tjänstårens antal, under förutsättning

att den sjukdom, som befunnits obotlig, icke uppenbarligen framträtt vid den tid, då läraren utsetts till sin innehavda befattning.

Hel pension skulle tillkomma *dels* den, som uppnått 60 levnads- och 33 tjänstår, *dels ock* den, som entledigats på grund av invaliditet i enlighet med vad ovan anförts, därest tjänstårens antal uppgår till 33.

Avkortad pension skulle tillkomma *dels* den, som uppnått 60 levnadsår men icke 33 tjänstår, under förutsättning dock att han räknar minst 10 tjänstår, *dels* den, som uppnått minst 55 levnadsår och minst 25 tjänstår, *dels ock* den, som entledigas på grund av invaliditet, därest tjänstårens antal icke uppgår till 33.

Den avkortade pensionens belopp skulle i första fallet beräknas så, att från beloppet av hel pension skulle avdragas $\frac{1}{33}$ för varje felande tjänstår, i andra fallet beräknas så, att från beloppet av hel pension skulle avdragas $\frac{1}{14}$ för varje år, varmed levnadsåldern understege 60, ävensom, där antalet tjänstår understege skillnaden mellan levnadsåldern och talet 27, $\frac{1}{33}$ för varje felande tjänstår, samt i tredje fallet beräknas så, att för varje felande tjänstår skulle avdragas $\frac{1}{33}$ av beloppet av hel pension, dock att pensionen icke finge understiga $\frac{9}{16}$ av den grundlön jämte ålders-tillägg, läraren vid avgången från tjänsten författningsenligt ägde uppbära.

Vid beräkning av tjänstår för erhållande av pension skulle enligt nämndens förslag lärare äga att tillgodoräkna sig tjänstgöring, som han efter fyllda 20 års ålder fullgjort vid till allmänna folkundervisningen hörande läroanstalt, ävensom vid allmänt läroverk m. fl. närmare angivna läroanstalter. Enligt nämndens förslag skulle alltså intet avdrag av extra ordinarie tjänstår ske, annat än om tjänstgöringen fullgjorts före uppnådda 20 år.

Reglementet för folkskolläraernas pensionsinrättning skulle enligt nämndens förslag närmast avse lärare vid folkskolor och högre folkskolor. För delaktighet i pensionsinrättningen för andra lärargrupper skulle särskilda bestämmelser utfärdas.

Vad då angår lärare vid kommunala mellanskolor har nämnden för dem föreslagit en annan pensionsålder än för lärare vid folkskolor och vid högre folkskolor. Vidare har nämnden ansett, att den rätt till förtidspensionering, som nu tillkommer lärare vid kommunala mellanskolor, bör bortfalla, alldenstund sådan förmån icke kan anses mera påkallad i fråga om dessa lärare än i fråga om lärarna vid de allmänna läroverken, vilka icke äga denna rätt. Slutligen har nämnden ansett, att statens kontroll över att pensionsmässig lärare, vars krafter förbrukats, icke tillåtes kvarstå i tjänst, bör utövas av läroverksöverstyrelsen.

På grund av anförda omständigheter anser nämnden det föreslagna reglementet för folkskollärarnas pensionsinrättning icke i alla delar kunna bliva tillämpligt på lärarna vid de kommunala mellanskolorna. Nämnden har ansett, att saken enklast kan ordnas genom ett stadgande, att den ordinarie ämneslärarpersonalen vid kommunala mellanskolor skall vara delaktig i såväl folkskollärarnas pensionsinrättning som folkskollärarnas änke- och pupillkassa enligt samma grunder, som i sådant avseende äro stadgade i fråga om ordinarie folkskollärare, dock med iakttagande av följande särskilda bestämmelser:

a) att det särskilda arvode, som tillkommer rektor och biträdande föreståndarinna, icke inräknas i delaktighetsbeloppen;

b) att den levnadsålder, vid vilken skyldighet att avgå från tjänsten inträder, utgör för manlig lärare 63 år och för kvinnlig lärare 60 år;

c) att den levnadsålder, vid vilken rätt till pension inträder, utgör för manlig lärare 63 år och för kvinnlig lärare 60 år, dock att lärare, som vid uppnåendet av den sålunda stadgade levnadsåldern icke räknar minst 10 tjänstår, icke må komma i åtnjutande av pension;

d) att den tjänstålder, som erfordras för erhållande av hel pension, utgör för manlig lärare 33 år och för kvinnlig lärare 30 år;

e) att för lärare, som icke uppnått det för erhållande av hel pension stadgade antalet tjänstår, pensionen beräknas på det sätt, att från beloppet av hel pension för varje felande tjänstår avdrages för manlig lärare $\frac{1}{88}$ och för kvinnlig lärare $\frac{1}{80}$ av beloppet av hel pension;

f) att lärare, som entledigas av anledning, som i reglementet för folkskollärarnas pensionsinrättning § 10 2) sägs, erhåller hel pension, därest tjänstårens antal uppgår till för manlig lärare 33 år och för kvinnlig lärare 30 år; att i annat fall sådan lärare erhåller avkortad pension, beräknad så, att för varje felande tjänstår avdrages för manlig lärare en trettiotredjedel och för kvinnlig lärare en trettiondedel av beloppet av hel pension, dock att pensionen för sådan lärare icke må understiga nio sextondedelar av den grundlön jämte ålderstillägg, läraren vid avgången från tjänsten författningsenligt äger uppbära; samt

g) att skolstyrelses beslut om medgivande för lärare att kvarstå i tjänst efter uppnående av den för erhållande av hel pension stadgade levnadsåldern skall underställas läroverksöverstyrelsens prövning.

Vidare har nämnden föreslagit vissa bestämmelser i avseende å pensionering för de övningslärare vid folkskolorna, vilka hava full tjänstgöring.

I detta hänseende föreslår nämnden ett stadgande av följande innehåll:

1. Vid folkskola, högre folkskola och kommunal mellanskola anställd lärare i ett eller flera av ännena teckning, gymnastik, sång, huslig ekonomi och slöjd må kunna vinna delaktighet i folkskollärarnas pensionsinrättning, såvida med tjänsten är förenad skyldighet att meddela undervisning minst 24 timmar i veckan under 8 månader om året, och så vida den slutavlönning, som är tillförsäkrad lärare förutom bostad och bränsle, icke understiger för år räknat följande belopp: för manlig lärare i teckning, i gymnastik eller i sång 1,500 kronor, för kvinnlig lärare i teckning, i gymnastik eller i sång

1,400 kronor, för lärarinna i huslig ekonomi 1,200 kronor samt för manlig eller kvinnlig lärare i slöjd 1,000 kronor.

2. Delaktighetsbeloppet utgör för manlig lärare i teckning, i gymnastik eller i sång 1,900 kronor, om slutavlöningen utgör minst 1,900 kronor jämte bostad och bränsle, eljest 1,500 kronor; för kvinnlig lärare i teckning, i gymnastik eller i sång 1,750 kronor, om slutavlöningen utgör minst 1,750 kronor jämte bostad och bränsle, eljest 1,400 kronor; för lärarinna i huslig ekonomi 1,500 kronor, om slutavlöningen utgör minst 1,500 kronor jämte bostad och bränsle, eljest 1,200 kronor; för manlig och kvinnlig lärare i slöjd 1,200 kronor, om slutavlöningen utgör minst 1,200 kronor jämte bostad och bränsle, eljest 1,000 kronor.

3. För dessa lärare gälla i tillämpliga delar reglementet för folkskolläraernas pensionsinrättning.

4. Den vid folkskola anställd slöjdlärare tillkommande rätt till delaktighet i småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt upphör med denna bestämmelses trädande i kraft, dem, som redan äga delaktighet i denna anstalt, obetaget att fortfarande stå kvar i densamma.

Löneregleringskommittén.

I det utlåtande, som löneregleringskommittén den 21 februari 1918 avgivit över lärarlönenämndens betänkande av den 31 oktober 1914, har kommittén även yttrat sig i anledning av vad nämnden i förut berörda hänseenden föreslagit.

Jag tillåter mig här erinra om vissa huvudpunkter av kommitténs yttrande i denna del.

En av de väsentligaste nyheterna i kommitténs yttrande är förslaget att på staten överflytta ansvaret för de pensionsavgifter, som nu tillkomma skoldistriktet. Kommittén anför i detta avseende följande:

Enligt gällande bestämmelser skulle vederbörliga pensionsavgifter till pensionsinrättningen erläggas dels av skolområde eller skoldistrikt, dels ock av tjänstnehavarna själva. Den skoldistriktet åliggande avgiften skulle utgöra 5 procent av den lön, för vilken distriktet med avseende å vederbörande lärares pensionering vunnit delaktighet i inrättningen. Vederbörande lärares avgift utgjorde $2\frac{1}{2}$ procent av samma lön.

Den av kommittén förordade förhöjningen av den kontanta avlöningen för lärarpersonalen vid folkskolor medförde, att en i förhållande därtill proportionerlig förhöjning ävenledes skulle komma till stånd i fråga om den del av sagda avlöning, vilken utgjordes av vederbörande skoldistrikt.

I anledning därav hade, i syfte att med den föreslagna löneregleringen ej åsamka distriktet alltför betydande ökade utgifter, inom kommittén ifrågasatts, huruvida icke en sådan anordning kunde vidtagas, att staten helt övertog bestridandet av ifrågasatt bemyndigande befattningshavares kontanta avlöning, varigenom distriktet skulle befrias från dem nu åliggande skyldighet i detta avseende. Emellertid hade kommittén ansett sig sakna förutsättningar att bedöma räckvidden av bifall till ett förslag i detta syfte; och i följd härav hade kommittén icke funnit sig kunna under förhandenvarande förhållanden förorda ett dylikt förslag.

Kommittén, som behjärtat de ökade bördor, vilka den föreslagna löneregleringen i ekonomiskt avseende skulle medföra för skoldistriktet, hade ansett sig böra påpeka en annan utväg i syfte att i nämnda avseende söka bereda distriktet en erforderlig lindring.

Enligt kommitténs mening skulle nämligen de ökade utgifter, vilka skoldistriktet finge sig ålagda för lärarpersonalens avlöning, kunna kompenseras därigenom, att staten övertog bestridandet av de pensionsavgifter, vilka, på sätt erinrats, det ålåg distriktet att årligen erlägga. Kommittén, som funne en dylik anordning i flera hänseenden erbjuda fördelar, hemställer därför om åtgärders vidtagande i syfte att befria skoldistriktet från sagda pensionsavgifter och att låta desamma bestridas av statsmedel.

Givetvis borde ett dylikt övertagande från statsverkets sida, för så vitt nu vore fråga, endast avse avgifter för lärartjänster vid folkskolorna. Under det inrättande av sistnämnda läroanstalter grundade sig på ett ofrånkomligt krav på kommunerna, berodde däremot upprättande av högre folkskolor och kommunala mellanskolor på ett frivilligt åtagande från vederbörande skoldistrikts sida, och någon anledning att låta staten övertaga bestridande av distriktet nu åliggande pensionsavgifter för lärartjänster vid sistnämnda slag av läroanstalter syntes fördensull icke föreligga.

Däremot borde, då förslag till ändrade grunder i avseende å pensionering eller ålderdomsunderstöd för småskollärarpersonalen komme under omprövning, tagas under övervägande, i vad mån den av kommittén förordade grundsatsen om befrielse för skoldistriktet från detsamma åliggande avgifter i förevarande avseende jämväl kunde anses böra komma till tillämpning för småskollärarpersonalens vidkommande.

Den av nämnden föreslagna övre åldersgränsen av 67 år, utöver vilken en folkskollärare icke må tillåtas kvarstå i tjänst, anser kommittén böra begränsas till 65 år. I denna fråga anför kommittén följande:

Därest en övre åldersgräns av 67 år bleve fastställd, skulle det enligt kommitténs mening ligga nära till hands att befara, att sagda ålder i realiteten kunde bli den sedvanliga avgångsåldern, ett förhållande, som kommittén med hänsyn till önskvärdheten av en starkare och behövlig cirkulation på dessa befattningar måste beteckna sasom otillfredsställande.

Å andra sidan skulle det, med hänsyn till förhandenvarande lärarbrist, ej finnas med skolans bästa förenligt att sänka berörda övre åldersgräns alltför mycket. Vid övervägande härav hade kommittén trots ifrågavarande åldersgräns kunna bestämmas till 65 år.

Emellertid skulle, enligt nämndens förslag, det ankomma allenast på vederbörande skolstyrelse att låta anstå med pensionsberättigad lärares avsked. Kommittén ville i detta avseende erinra, hurusom genom kungörelsen den 14 juni 1917 förordnats, att vad i kungörelsen den 1 juni 1900 angående avlöning åt lärare vid folkskolor och småskolor § 1 mom. 5, sådant detta författningsrum lyder enligt kungörelsen den 14 september 1906, föreskrives om skyldighet för lärare att, så snart han uppnått sextio års ålder och i vederbörlig ordning förklarats berättigad till hel pension, avgå från tjänsten, skulle intill utgången av år 1918 äga tillämpning endast i det fall, att såväl vederbörande skolstyrelse som folkskolinspektör funne den pensionsberättigade lärares avgång nödvändig med hänsyn till skolans bästa.

I denna kungörelse hade alltså givits uttryck åt den uppfattningen, att medverkan från folkskolinspektörs sida vore erforderlig, då det gällde medgivande av rätt för pensionsberättigad lärare att kvarstå i tjänst. Kommittén delade denna uppfattning och ansåge följaktligen, att skyldighet att avgå från tjänst borde åligga lärare, som uppnått 60 års ålder, vederbörande skolstyrelse dock obetaget att, sedan tillstyrkande yttrande i ärendet avgivits av vederbörande folkskolinspektör, låta med avskedet anstå,

därest och så länge läraren prövades vara för skolan gagnelig, dock icke i något fall längre än till fyllda 65 år.

Kommittén erinrar härjämte, att kommittén i annat sammanhang uttalat den uppfattningen, att statsbidrag till sådan lärare, som uppnått den levnadsålder, att han vore skyldig avgå från sin tjänst, icke skulle av Kungl. Maj:ts befallningshavande utanordnas, med mindre vederbörande folkskolinspektör vitsordat eller eventuellt folkskolöverstyrelsen medgivit, att sådant måtte utan hinder av sagda omständighet äga rum.

Kommittén berör vidare frågan om beräkningsgrunden för hel pension och anför härutinnan:

Enligt nu gällande bestämmelser skulle hel pension utgöra $\frac{3}{4}$ av delaktighetsbeloppet. Nämnden hade bibehållit denna beräkningsgrund.

Inom kommittén hade fråga uppkommit, huruvida det ej vore skäligt att bringa sagda bestämmelse i överensstämmelse med vad lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension i detta avseende föreskriver, nämligen att hel pension skulle utgöra för tjänst, för vilken ej särskilt pensionsunderlag fastställts eller avlöningen vore uppdelad i lön, tjänstgöringspenningar och eventuellt ortstillägg, $\frac{2}{3}$ av lönen.

Kommittén erinrade emellertid, att sistnämnda lag ock föreskrev, att vid beräkning av pensionsunderlag för tjänst, med vilken förmån av boställe, prebende, donation eller annan dylik förmån vore förenad, lönen skulle, därest den av sådan anledning minskats med ett belopp, som funnes i lönestaten angivet eller med ledning därav kunde bestämmas, ökas med detta belopp.

Vid avgivande av förslag beträffande den kontanta avlöningen för lärarpersonal vid folkskolor och högre folkskolor hade kommittén tagit hänsyn till förmånen av fri bostad och bränsle. Därest, vad folkskollärarpersonalen angår, denna förmån — lågt beräknad — värderades till 400 kronor och därest med inräknande av nämnda summa det högsta delaktighetsbeloppet, vad anginge manlig tjänst innehavare, fastställdes till 3,400 kronor, skulle $\frac{2}{3}$ av denna summa utgöra ungefärligen samma belopp, som man erhöle, därest man räknat med $\frac{3}{4}$ av högsta kontanta avlöningen, eller 3,000 kronor.

Med hänsyn såväl till nu nämnda omständigheter som ock därtill, att en ändring av nu gällande bestämmelser i förevarande avseende, enligt vad kommittén inhämtat, ansåges komma att medföra även i andra hänseenden rubbningar i de grunder, på vilka reglementet vore byggt, hade kommittén ansett sig icke kunna förorda vidtagande av en ändring av nu antydd beskaffenhet.

Skulle emellertid med hänsyn till de av kommittén förordade avlöningsbeloppen nuvarande beräkningsgrund ifråga om hel pension anses medföra, att för vissa i tjänst kvarstående äldre lärare pensionsbeloppen komme, i förhållande till nu utgående, att bliva högre än skäligt vore, kunde tilläventys en sådan anordning tänkas, att ifrågasvarande förhållande reglerades genom övergångsstadganden i syfte att begränsa pensionen för tjänst innehavare, som komme att avgå under en tid av exempelvis fem år efter den nya löneregleringens ikraftträdande.

Härjämte berör kommittén frågan, hur förfaras skall, då pensionerad folkskollärare tjänstgör såsom extra ordinarie folkskollärare. I detta avseende anför kommittén:

På sätt nämnden erinrat, hade direktionen över folkskollärarnas pensionsinrättning i framställning den 19 februari 1910 framhållit lämpligheten av införandet i regle-

mentet för folkskollärarnas pensionsinrättning av en sådan bestämmelse, att pensionerad folkskollärare, som tillträdde extra ordinarie folkskollärartjänst, måtte förpliktas att under sådan tjänstgöring avstå viss del av pensionen, vilket avdrag enligt direktionens mening borde avpassas sålunda, att pensionstagaren under sådan anställning icke åtnjöte större ekonomisk förmån — pensionen inberäknad — än vad tillkomme ordinarie folkskollärare i avlöningsförmåner.

Nämnden hyste beträffande denna fråga den uppfattningen, att en sådan bestämmelse under nu rådande lärarbrist skulle vara skadlig för folkskolan samt att behovet av en sådan bestämmelse torde väsentligen minskas, om nämndens förslag angående höjning av folkskollärarnas pensionsålder vunne avseende, och kunde nämnden sålunda icke förorda bifall till direktionens förslag.

Kommittén ansåge för sin del, att omförmälda förhållande avsåge en fråga av principiell innebörd, vilken jämväl kunde hava praktisk betydelse.

Direktionen hölle före, att avdraget borde i förekommande fall avpassas så, att pensionstagaren under anställningen som extra ordinarie lärare icke åtnjöte större ekonomisk förmån — pensionen inberäknad — än vad som tillkomme ordinarie lärare i avlöningsförmåner. En bestämmelse av sådan innebörd syntes dock näppeligen befinnas lämplig.

Att emellertid vederbörande pensionstagare i dylikt fall borde vidkännas något avdrag å pensionen, ansåge kommittén riktigt.

Om beloppet av nämnda avdrag kunde olika meningar råda. Därest exempelvis detsamma bestämdes till 75 kronor för läsmånad eller 600 kronor för år, skulle, med beräkning av de utav kommittén förordade avlöningsbeloppen och under förutsättning att full pension åtnjutes, manlig sådan befattningshavares sammanlagda kontanta avlöningsförmåner uppgå till 3,350 kronor för år; bestämdes avdraget till 100 kronor för läsmånad eller 800 kronor för år, skulle avlöningsförmånerna uppgå till 3,150 kronor för år.

Utan att göra något bestämt uttalande i denna punkt, ville kommittén dock ifrågasätta, huruvida det ej vore lämpligt att införa i förevarande reglemente en bestämmelse av innebörd, att pensionerad lärare, som tjänstgjorde såsom extra ordinarie eller vikarierande lärare, måtte förpliktas att under sådan tjänstgöring avstå visst närmare angivet belopp av pensionen.

Beträffande de av nämnden föreslagna pensionsbestämmelserna för de kommunala mellanskolornas lärare har löneregleringskommittén i annat sammanhang — nämligen i fråga om lönereglering för dessa skolors lärarpersonal — förklarat sig icke hava något att erinra annat än beträffande den formella ändring, som betingas av en utav kommittén uttalad uppfattning om dessa skolors förläggande under folkskolöverstyrelsen.

Vad angår de av nämnden föreslagna bestämmelserna beträffande pension för den vid folkskolorna anställda övningslärarpersonalen anser kommittén, att reglering av pensionsförhållandena för dessa lärare bör tills vidare anstå, till dess fråga om lönereglering för dem avgjorts.

Härförutom har kommittén i sitt utlåtande framställt vissa erinringar i anledning av nämndens reglementsförslag samt hemställer slutligen, att

vid fastställande av nytt reglemente för folkskollärarnas pensionsinrättning hänsyn måtte tagas till vad kommittén i sitt omförmälda utlåtande anfört och föreslagit.

Departement-
schefen.

När frågan om den löneroglering för folkskollärarkåren och andra med densamma i förevarande avseende likställda lärarkårer, till vilken jag framlagt förslag för innevarande års riksdag, nått sin slutliga lösning, är det min avsikt att till Kungl. Maj:ts prövning anmäla frågan om ett nytt reglemente för folkskollärarnas pensionsinrättning. Givetvis kommer jag härvid att taga tillbörlig hänsyn till det förslag, som av lärarlönenämnden uppgjorts, och till de synpunkter, som lönerogleringskommittén i avseende å detta förslag gjort gällande.

Vad som nu närmast påkallar framställning till riksdagen avser en förstärkning av den ekonomiska grundvalen för nämnda pensionsinrättning.

Det är företrädesvis i två avseenden en ökning av det nu utgående anslaget skulle bliva erforderlig. Främst skulle de höjda delaktighetsbeloppen komma att medföra krav på ökat statsbidrag. Och vidare har jag ansett mig böra ansluta mig till det av lönerogleringskommittén framlagda förslaget, att skoldistriktet skulle helt befrias från dem nu åliggande avgifter för folkskollärarnas pensionering och att dessa avgifter hädanefter skulle bestridas av statsmedel.

I förstnämnda hänseende vill jag erinra därom, att delaktighetsbeloppet för lärartjänst vid folkskola skulle ökas från nuvarande 1,350 kronor till 3,000 kronor och för lärarinnetjänst vid folkskola från nuvarande 1,200 kronor till 2,500 kronor, allt under förutsättning av bifall till det av mig framlagda lönerogleringsförslaget. Hel pension skulle alltså för manlig lärare bliva 2,250 kronor och för kvinnlig lärare 1,875 kronor. Jämväl för övriga i pensionsinrättningen delaktiga lärarkårer skulle vid bifall till de för dessa framlagda lönerogleringsförslagen pensionsbeloppen komma att väsentligt höjas.

Vad angår förslaget om statens övertagande av skoldistriktets avgifter, finner jag, i likhet med lönerogleringskommittén, detsamma i flera hänseenden innebära fördelar, främst ur synpunkten av en komensation å skoldistriktet för de ökade bördor, vilka den föreslagna lönerogleringen skulle i ekonomiskt hänseende för dem medföra. Jag är likaså ense med kommittén därutinnan, att en dylik anordning endast skulle avse lärartjänster vid folkskolorna.

För utrönande av den ökning i statsbidraget till folkskollärarnas pensionsinrättning, som skulle betingas av ett bifall till förslaget om löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid folkskolorna, folkskoleseminariernas övningsskolor, de högre folkskolorna och de kommunala

mellanskolorna, har jag på grund av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 mars 1918 uppdragit åt verkställande direktören för folkskollärarnas pensionsinrättning C. G. Widström och förste aktuarien hos pensionsstyrelsen B. A. Carlsson att såsom sakkunniga biträda inom ecklesiastikdepartementet vid frågan om beräkning av det härför erforderliga beloppet.

Jag tillåter mig att i det följande redogöra för den av Widström och Carlsson i ämnet åvägabragta utredningen.

Uppenbart är, att ett genomförande av det föreliggande löneregleringsförslaget kräver en mycket stor ökning av statsbidraget till pensionsinrättningen. Enligt dess reglemente utgör delaktighetsbeloppet det högsta lönebelopp, varav den lärare, som innehar tjänsten, på grund av tjänstålder, enligt gällande författning äger komma i åtnjutande. Hel pension utgör i regel tre fjärdedelar av delaktighetsbeloppet och skulle sålunda komma att utgöra för lärare vid folkskolor och landstingsseminarier 2,250 kronor, för lärarinna vid dito 1,875 kronor, för lärare vid högre folkskola 3,000 kronor, för lärarinna vid dito 2,475 kronor, för lärare vid kommunal mellanskola 3,375 kronor och för lärarinna vid dito 2,775 kronor. För övningsskollärare vid seminarierna skulle hel pension för man utgöra 3,300 kronor och för kvinna 2,700 kronor. För övriga delägare i pensionsinrättningen är icke någon förändring i avlöningsförmånerna föreslagen. Då deras antal emellertid är mycket obetydligt, nämligen den 1 januari 1913 2 föreståndare, 2 lärare och 4 lärarinnor vid småskoleseminarierna i Murjek och Haparanda samt 17 lärare och 10 lärarinnor vid en del privata skolor, och då väl även för dessa en lönereglering torde komma att ske, har vid efterföljande beräkning antagits, att hel pension skall utgå till nämnda föreståndare med 3,375 kronor eller samma belopp som för lärare vid kommunal mellanskola, till lärare eller lärarinna vid småskoleseminarierna i Murjek och Haparanda med samma belopp som för övningsskollärare och -lärarinnor vid folkskoleseminarierna och till övriga med samma belopp som för lärarpersonalen vid folkskolor. En blivande löne- och pensionsreglering för dessa lärare skulle då icke kräva någon ändring i det fasta statsbidraget. För lärare vid seminariernas övningsskolor har vid beräkningen antagits, att årsavgifterna skola utgöra samma procent av hel pension som för övriga delägare.

Tjänstinnehavarna skulle fortfarande såsom pensionsavgift årligen erlägga $2\frac{1}{2}$ procent av delaktighetsbeloppet, vilket är detsamma som $3\frac{1}{3}$ procent å beloppet av hel pension för det stora flertalet delägare. Däremot skulle skoldistriktet befrias från att erlägga pensionsavgifter till pensionsinrättningen för lärartjänster vid folkskolorna och dessa avgifter i stället erläggas av staten.

Skoldistriktets nuvarande bidrag utgör 5 procent å delaktighetsbeloppet eller $6\frac{2}{3}$ procent å beloppet av hel pension. De pensionsavgifter, som för närvarande inbetalas till pensionsinrättningen, utgöra sålunda tillsammans 10 procent å beloppet av hel pension. Dessutom bidrager staten redan nu till pensioneringen. Statens bidrag har emellertid icke utgått med visst belopp för varje tjänst, vilket är en uppenbar olägenhet, då antalet delaktiga tjänster oupphörligt ökas. Därigenom har också brist uppstått i kassans ställning, vilket jämväl framhålles å sid. 19 i det utlåtande, som den 15 januari 1916 avgivits av de utav chefen för finansdepartementet tillkallade sakkunniga för det statsunderstödda pensionsväsendets centralisering.

För att kassan skulle kunna fullgöra sina förbindelser till sina delägare den 31 december 1912, erfordrades nämligen enligt nyssbemälda sakkunniga (sid. 21) ett årligt

statsbidrag av 908,000 kronor, varav 278,000 kronor skulle utgöra det årliga statsbidraget till pensionsavgifterna, medan 630,000 kronor skulle utgöra ersättning för att pensionsinrättningen under gångna tider icke erhållit tillräckligt statsbidrag. Det då utgående statsbidraget hade sålunda bort ökas med ungefär 141,000 kronor.

Aven lärarlönenämnden har vid sina kostnadsberäkningar konstaterat en brist i pensionsinrättningens ställning, vilket framhålles å sid. 778 o. f. i del I band II av dess betänkande. Nämnden har emellertid icke utfört beräkningen av hela den ertorderliga ökningen i statsbidraget.

Å sid. 779 heter det: »Kassans åliggande att pensionera även övriga delägargrupper kräver givetvis ett avsevärt högre tillskott i statsbidraget än förut angivna 97,000 kronor.

Pensionsinrättningens ställning har således undergått en väsentlig försämring sedan början av år 1905.» — — — »Att pensionsinrättningens aktiva ej längre täcka dess passiva beror därpå, att den icke erhållit ökat statsbidrag för nyinrättade tjänster, varjämte det är sannolikt, att ökningen i statsbidraget från och med år 1907 icke motsvarade den ökning i kassans förbindelser, som blev en följd av att delaktighetsbeloppet höjdes.»

»Ett genomförande av nämndens förslag till lönereglering skulle, om man räknar med 4 proc. ränta och med nämndens förslag till nytt reglemente samt fäster avseende vid sannolikt fördröjd avgång (alternativ I), kräva en ökning i det årliga statsbidraget av omkring 570,000 kronor, vartill kommer ytterligare tillägg för övriga delägargrupper.»

Den totala ökning i statsbidraget, som enligt nämnden skulle vara erforderlig redan med nuvarande bestämmelser, borde hava blivit något mindre än den, till vilken de sakkunniga kommit. Nämnden hade nämligen räknat dels med all avgång dels därmed, att medelpensionen är något lägre än hel pension och att många lärare kvarstå i tjänst längre eller kortare tid efter uppnådda 60 år, medan åter de sakkunniga icke tagit hänsyn till avgång av annan orsak än dödsfall och antagit, att alla lärare avgå vid 60 års ålder med hel pension.

Enligt de sakkunniga skulle de erforderliga årsavgifterna vara (sid. 19):

för män	12,34	proc. av pensionsbeloppet
» kvinnor	14,94	» » »
vilket avrundats till:		
för män	12,5	» » »
» kvinnor	15	» » »

Om man åter beräknar de erforderliga avgifterna under samma antagande som de sakkunniga beträffande inträdes- och pensionsålder men tager hänsyn till all avgång, skulle enligt de i lärarlönenämndens betänkande intagna grundtabellerna de erforderliga avgifterna vara:

för män	11,75	proc. av pensionsbeloppet
» kvinnor	13,68	» » »

Göres åter beräkningen jämväl med hänsyn till övriga av nämnden i beaktande tagna omständigheter, skulle avgifterna vara:

för män	10,76	proc. av pensionsbeloppet
» kvinnor	13,08	» » »

Det synes sålunda vara skäligt att fixera de årliga pensionsavgifterna till för män 12 proc. av pensionsbeloppet eller 9 proc. av delaktighetsbeloppet » kvinnor 14 » » » » 10¹/₂ » » » »

Att gå lägre synes icke vara rådligt. Om årsavgifterna sättas lägre, blir i stället det statsbidrag, som erfordras för att pensionerna till nuvarande tjänst innehavare skola kunna utgå med föreslagna belopp, oaktat för dem icke under gångna år inbetalts motsvarande årsavgifter, så mycket större.

Möjligen skulle för vissa delägargrupper erfordras något högre avgifter. Då emellertid dessa grupper äro så fåtaliga i jämförelse med lärare och lärarinnor vid folkskolorna har det icke ansetts behöfligt att göra någon skillnad häri.

I det följande har räkningen utförts under förutsättning, att staten kommer att bidra till pensionsavgifterna med de belopp, som erfordras för att de skola tillsammans med de avgifter, som erläggas av tjänst innehavarna själva och skoldistriktet, uppgå till ovannämnda procent av pensionsbeloppen.

I tabell A (bil. 1) angivas de årsavgifter, som sålunda beräknats böra utgå för varje tjänst, ävensom antalet delägare av olika kategorier den 31 december 1912 enligt de sakkunnigas uppgift å sid. 20, beloppen av hel pension enligt nuvarande och föreslagna (resp. beräknade) bestämmelser och summan av årsavgifterna enligt nuvarande bestämmelser för delägarna den 31 december 1912.

Då tiden icke medgivit en fullständig beräkning av pensionsinrättningens förbindelser till dess nuvarande delägare, har till grund för efterföljande approximativa beräkning lagts den beräkning av pensionsinrättningens ställning den 31 december 1912, som utförts av de sakkunniga, och vars resultat anförts i deras utredning sid. 18—21. Lärarlönenämndens beräkningar grunda sig på förhållandena vid samma tidpunkt, men hava under vissa antaganden om sannolikt fördröjd avgång beräknats för den 1 januari 1916. Då de emellertid icke äro fullständiga, enär en del delägargrupper uteslutits, och dessutom ytterligare tre år förflutit, skulle en uträkning baserad på nämndens principer dels taga lång tid i anspråk och dels icke lämna nämnvärt säkrare resultat, enär förhållandena under dessa sex år utvecklats så, att dels antalet folkskollärare växt vida hastigare än nämnden antagit, dels antalet av övriga delägargrupper tillväxt i än större proportion, dels avgången med pension särskilt under åren 1917 och 1918 varit synnerligen liten, företrädesvis bland de manliga delägarna. Under femårsperioden 1908—1912 beviljades pension åt 607 män med ett medelpensionsbelopp av 1,008 kronor. Under femårsperioden 1913—1917 var antalet beviljade pensioner åt män endast 346 och medelpensionsbeloppet 1,090 kronor. Av dessa pensioner beviljades år 1917 endast 36 eller ungefär hälften av medelantalet per år under perioden. Uppenbarligen har därför åldersfördelningen bland i tjänst kvarstående delägare under de sex åren 1913—1918 förskjutits så, att antalet i de högre åldrarna stigit, vilket kommer att öka pensionsinrättningens förbindelser. Under sådana förhållanden synes det vara nödvändigt, att någon tid efter det ett nytt reglemente blivit fastställt göra en fullständig försäkringsteknisk utredning av pensionsinrättningens ställning, t. ex. grundad på förhållandena den 31 december 1919.

Enligt lärarlönenämnden fanns den 31 december 1912 sammanlagt 1,750 pensionärer. Dessas pensioner hade nämnda dag ett kapitalvärde av 12,322,000 kronor. Pensionärernas antal har under de gångna åren något ökats och utgjorde den 1 januari 1918 1,790 samt torde kunna uppskattas till samma antal den 1 januari 1919. Dessutom har medelpensionsbeloppet ökats därigenom, att de nytillkomna pensionärerna ha större pensioner än de med döden avgångna uppburit. Antalet pensionärer, beloppen av utbetalda pensioner och pensionernas medelvärden under åren 1913—1917 angivas i efterföljande tabell:

År.	Antal pensions- tagare.	Summa pensio- ner. Kronor.	Medel- belopp. Kronor.
1913	1,756	1,382,363: 54	787: —
1914	1,786	1,416,843: 06	793: —
1915	1,814	1,440,462: 98	794: —
1916	1,827	1,548,188: 93	847: —
1917	1,790	1,552,610: 54	867: —

Medelpensionsbeloppet den 1 januari 1919 kan då antagas vara 887 kronor. Kapitalvärdet den 1 januari 1919 av då beviljade pensioner torde därför kunna approximativt beräknas till 14,205,000 kronor.

Antalet i tjänst varande delägare under olika år framgår av tabell B (bil. 1), som jämväl anger antalet vakanser den 1 januari 1913 och samma dag 1918. I samma tabell angivas de beräknade antalen av i tjänst varande delägare den 1 januari 1919. Härur har beräknats kapitalvärdena av framtida årsavgifter för och pensioner till delägarna nämnda dag. Pensionsinrättningens kapital utgjorde den 31 december 1912 24,260,400 kronor och den 31 december 1916 29,793,900 kronor. Kapitalet har sålunda växt med i genomsnitt 1,383,000 kronor per år och kan beräknas bli 32,560,000 kronor den 1 januari 1919. Pensionsinrättningens ställning skulle sålunda, under förutsättning att de föreslagna årsavgifterna bli fastställda och utan hänsyn till det ytterligare erforderliga statsbidraget, den 1 januari 1919 vara följande:

Tillgångar.

Kapital	kronor	32,560,000:—
Kapitalvärdet av framtida avgifter för nuvarande delägare	»	33,453,000:—
	Summa kronor	66,013,000:—

Skulder.

Kapitalvärde av beviljade pensioner	kronor	14,205,000:—
Kapitalvärde av framtida pensioner	»	108,349,000:—
	Summa kronor	122,554,000:—
	Brist: »	56,541,000:—

Då denna brist måste ersättas genom ett statsbidrag, som motsvarar 4 proc. ränta härå, finner man, att det statsbidrag, som erfordras för att nuvarande delägare skola komma i åtnjutande av föreslagna pensioner, oaktat för dem icke under gångna år erlagts de i tab. A angivna årsavgifter, utgör 2,260,000 kronor.

Då delägarna föreslås skola såsom hittills erläggas 2½ proc. av delaktighetsbeloppet i årsavgift och då staten skulle övertaga kommunernas andel i årsavgifterna beträffande lärartjänster vid folkskolorna, erhåller man de årsavgifter, som av staten skola erläggas år 1919, ur tabell C (bil. 2).

Då årsavgifter skola erläggas av skoldistriktet och staten jämväl för vakanta tjänster, har hänsyn till förvaltningskostnader icke ansetts behöva tagas.

Från och med år 1919 bör sålunda till pensionsinrättningen anvisas å riksstaten:

1) Ett fast ordinarie anslag å 2,260,000 kronor, för att pensionerna till nuvarande delägare skola kunna utbetalas med föreslagna belopp. Det nuvarande ordinarie anslaget å 681,892 kronor bör sålunda höjas med 1,578,108 kronor.

2) Ett ordinarie förslagsanslag å 2,103,000 kronor, från vilket skola till pensionsinrättningen utbetalas för varje delaktig tjänst de i tab. C (bil. 2) angivna beloppen. Däremot besparas det nuvarande extra anslaget å 114,000 kronor, då de s. k. extra pensionsavgifterna böra upphöra att utgå.

Den sålunda verkställda beräkningen giver vid handen, att såsom bidrag från statens sida till folkskollärarnas pensionering skulle allt som allt erfordras ett belopp av 4,363,000 kronor.

Jag delar den uppfattning, som i utredningen gjorts gällande, nämligen att ifrågavarande belopp lämpligen bör fördelas i ett fast ordinarie anslag å 2,260,000 kronor och ett ordinarie förslagsanslag å 2,103,000 kronor.

Såsom jag förut erinrat, är i 1918 års riksstat uppfört ett ordinarie anslag till bidrag till folkskollärarnas pensionering å 681,892 kronor. Dragges sistnämnda belopp från den beräknade totalkostnaden av 4,363,000 kronor, erhålles en summa av 3,681,108 kronor.

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag är för ändamålet beräknat ett ökat belopp av 3,650,000 kronor. I fråga om täckandet av den sålunda uppkomna skillnaden torde chefen för finansdepartementet under riksdagens fortgång komma att göra hemställan om avlåtande av framställning till riksdagen för beredande av därför erforderliga medel.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, det Eders Kungl. Maj:t tackes föreslå riksdagen att

dels öka det under riksstatens tionde huvudtitel uppförda anslaget »Bidrag till folkskollärarnas pensionering» från dess nuvarande belopp, 681,892 kronor, med 1,578,108 kronor till 2,260,000 kronor;

dels ock under samma huvudtitel under rubrik »Pensionsavgifter till folkskollärarnas pensionsinrättning» uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 2,103,000 kronor.

På tillstyrkan av statsrådets övriga ledamöter behagade Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla vad föredragande departementschefen sålunda hemställt; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gustaf Florén.

Tabell A.

Bil. 1.

T j ä n s t.	Antal del- ägare den 31/12 1912.	Beloppet av hel pension.		Årsavgift i kronor.		Summa avgifter för delägare med nuva- rande års- avgifter.
		Nu- varande.	Före- slagen.	Nu- varande.	Före- slagen.	
Lärare vid folkskola och småskolesem.	5.307	1,013:	2.250:—	101:25	270:—	537.333:75
Lärlarinna vid » » »	2,971	900:—	1.875:—	90:—	262:50	267.390:—
Lärare » sem. övn. skola	25	1,734:—	3.300:—	195:—	396:—	4.625:—
Lärlarinna » sem. övn. skola	15	1,334:—	2.700:—	150:—	378:—	2.250:—
Föreståndare vid sem. i Murjek, Hapar.	2	2.667:—	3.375:—	300:—	405:—	600:—
Lärare » » » » »	2	1.600:—	3.300:—	180:—	396:—	360:—
Lärlarinna » » » » »	2	1.200:—	1,875:—	135:—	262:50	270:—
» » » » Haparanda	2	1,300:—	1,875:—	146:25	262:50	292:50
Lärare vid högre folkskola	36	1.800:—	3.000:—	180:—	360:—	6.480:—
Lärlarinna vid » » »	13	1,500:—	2.475:—	150:—	346:50	1,950:—
Lärare » kommunal mellanskola	27	2,400:—	3.375:—	240:—	405:—	6.480:—
Lärlarinna » » » » »	25	1,650:—	2,775:—	165:—	388:50	4,125:—
Lärare » privata skolor	17	1,013:—	2.250:—	101:25	270:—	1,721:25
Lärlarinna » » » » »	10	900:—	1,875:—	90:—	262:50	900:—
Summa	8,454	—	—	—	—	834,777:50

Tabell B.

T j ä n s t.	Antal i tjänst varande delägare.								Antal vakanta tjänster.	
	31/12 1912	1/1 1913	1/1 1914	1/1 1915	1/1 1916	1/1 1917	1/1 1918	1/1 1919 Beräknat	1/1 1913	1/1 1918
	Lärare vid folkskola m. fl. skolor	5.324	5,334	5,476	5,592	5,726	5,854	6,098	6.154	403
Lärlarinna vid folkskola »	2,981	2,992	3,143	3,301	3,432	3,565	3,743	3,895	162	196
Lärare vid sem. övn.-skola.....	25	25	29	33	37	37	41	46	—	—
Lärlarinna vid sem. övn.-skola...	15	15	16	26	25	28	30	27	—	—
Förest. vid. sem. i Murjek, Hapa- randa.....	2	2	2	2	2	2	2	2	—	—
Lärare vid sem. i Murjek, Hapa- randa.....	2	2	2	2	2	2	2	2	—	—
Lärlarinna vid seminariet i Mur- jek.....	2	2	2	2	2	2	2	2	—	—
Lärlarinna vid sem. i Haparanda	2	2	2	2	2	2	2	2	—	—
Lärare vid högre folkskola.....	36	38	38	34	47	53	67	69	1	2
Lärlarinna vid högre folkskola ..	13	12	13	14	15	20	21	21	1	—
Lärare vid kom. mellanskola.....	27	27	42	55	60	62	76	81	—	1
Lärlarinna vid kom. mellanskola	25	25	46	57	57	62	63	64	—	1
Summa	8,454	8,476	8,811	9,120	9,407	9,689	10,147	10,365	567	491

Bil. 2.

Tabell C.

T j ä n s t.	Antal tjänster d. 1/1 1919 besatta.	Årsavgift.	Av avgiften betalar			Summa statsbidrag
			delägaren.	skoldistr.	staten.	
Lärare vid folkskola	6,124	270: —	75: —	—	195: —	1,194,180: —
Lärlarinna vid folkskola	3,835	262: 50	62: 50	—	200: —	767,000: —
Lärare vid sem. övn.-skola	46	396: —	110: —	—	286: —	13,156: —
Lärlarinna vid sem. övn.-skola	27	378: —	90: —	—	288: —	7,776: —
Förest. vid sem. i Murjek, Haparanda	2	405: —	112: 50	—	292: 50	585: —
Lärare vid sem. i Murjek, Haparanda	2	396: —	110: —	—	286: —	572: —
Lärlarinna vid sem. i Murjek, Haparanda	4	262: 50	62: 50	—	200: —	800: —
Lärare vid högre folkskola, typ I	69	360: —	100: —	200: —	60: —	4,140: —
Lärlarinna vid högre folkskola, typ I	21	346: 50	82: 50	165: —	99: —	2,079: —
Lärare vid högre folkskola, typ II	—	387: —	107: 50	215: —	64: 50	—
Lärlarinna vid högre folkskola, typ II	—	372: 75	88: 75	177: 50	106: 50	—
Lärare vid kom. mellanskola	81	405: —	112: 50	225: —	67: 50	5,467: 50
Lärlarinna vid kom. mellanskola	64	388: 50	92: 50	185: —	111: —	7,104: —
Lärare vid småskolesem. m. fl. skolor	30	270: —	75: —	150: —	45: —	1,350: —
Lärlarinna vid småskolesem. m. fl. skolor	60	262: 50	62: 50	125: —	75: —	4,500: —
Summa	10,365	—	—	—	—	2,008,709: 50
Härtill kommer för:	vakanta	—	—	—	—	—
Lärartjänster vid folkskola ..	335	—	—	—	195: —	63,325: —
Lärlarinnetjänster vid folkskola	155	—	—	—	200: —	31,000: —
Summa	10,855	—	—	—	—	2,103,034: 50